

Hyvinvointiin, terveyden ja turvallisuuden rakenteet SUUNNITELMA

Tuleva hyvinvointialue ja kunnat

1.12.2021

Satakunta

SATASOTE

Satakunnan sote- rakenneuudistuksen hanke

Osa-alue 2. Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osahanke

Tavoitteena kehittää ja yhtenäistää
hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden
edistämistä, ohjausta ja tuottamista

Vastuutahot: POSA, Kessote, Rauma

Hankeaika 1.1.2021 – 31.12.2021

SATASOTE

Satakunnan sote-rakenneuudistuksen kehittämishanke

Perusteet

HYTETU on nostettu yhdeksi keskeiseksi asiaksi sote uudistuksessa

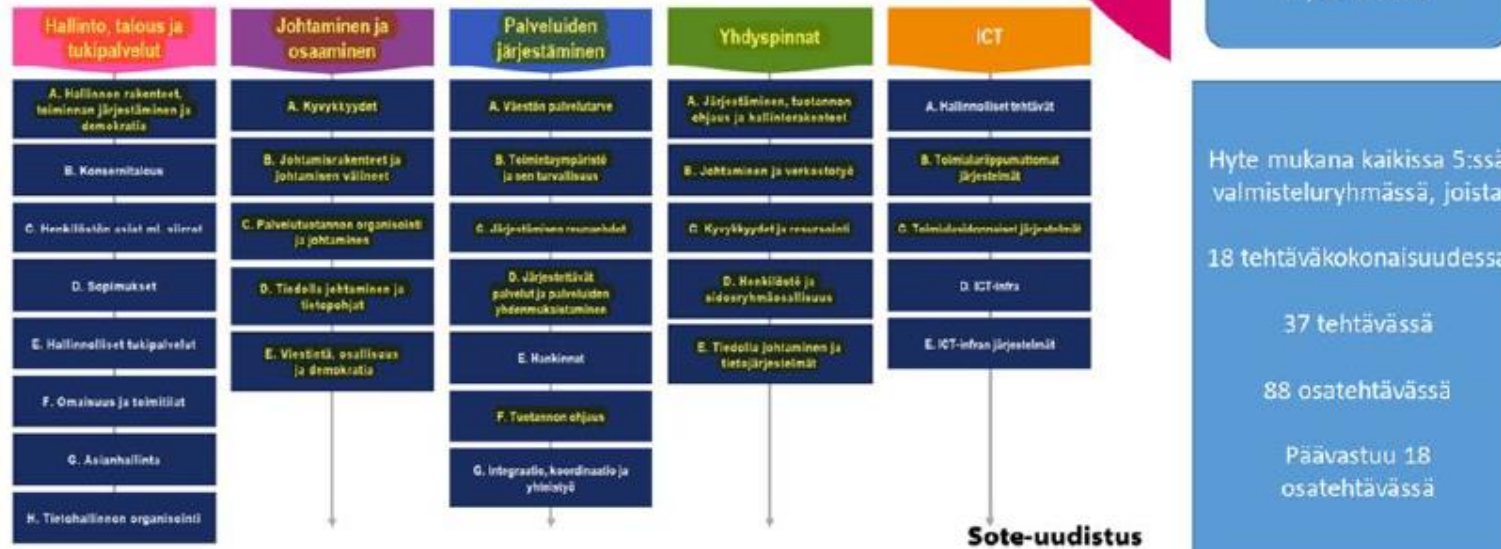

- Lainsäädäntö;
 - [Laki hyvinvointialueesta](#), 29§
 - [Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä](#), 6§ ja 7§
 - Asiakkaiden palveluiden yhteensovittaminen 10§
- Strategiat ja ohjelmat; valtakunnallisesti, alueellisesti
 - [Agenda 2030: Terveyttä ja hyvinvointia](#)
- Valtioneuvoston periaatepäätös 2030

Tiekartta > Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen järjestäminen ja Yhdysnintatvö

Alueellisen toimeenpanon tiekartta

- Työsuunnitelmien tarkennus tiekartan ja Hytetu 2030-toimeenpanosuunnitelman pohjalta
 - HVA:n sisäiset tehtävät ja resurssointi
 - Yhdyspinnat, palveluketjut, yhteistyörakenteet
- Hallinnollinen ja sisällöllinen valmistelu kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa
- Tiiviin dialogin tarve muihin sisältötyöryhmiin sekä valmisteluorganisaatioon

Rakenneuudistushanke 1.1 - 31.12.2021

HYTETU rakenteet

- Palvelurakennetyöryhmä 13.8.2021, 5.11.2021
- Satasote Työvaliokunta 08/2021
- HYTE FORUM Satakunta 8.10.2021
- THL / Yhteistyöalueen Tyks hyte -verkostopäivä
- Euran kunnan johtoryhmä 10.12.2021
- HNY Yhdyspintatyöpajat HYTE kokonaisuudesta
- FCG/Kuntaliiton koulutusseminaarit x 3 (Luottamushenkilöille 8.12.2021)
- Yhdyspinnat hyte alatyöryhmä kokoontunut 10.11.2021, 14.12.2021
- Rauman kaupungin valmistelua koko syksyn

HYTETU -rakenteet jatkuu

- Ehkäisevän päihdetyön rakenteiden kuvaaminen ja pilotointi Raumalla
 - **Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön yhdyshenkilön /koordinaattorin työ- ja tehtäväkuvan mallintaminen** kaupunkiorganisaatiossa eri toimialat huomioiden
 - **Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kuvaus ja mallintaminen** eri väestöryhmien kanssa työskennellessä
- Alueellisen ravitsemustyöryhmän perustaminen

HYTETU yhteiskehittäminen jatkuu TYKS alueella 2022

Lounais-Suomen AVI:n ylitarkastaja kutsunut koolle työryhmän:

- Kutsuttu saman ”pöydän” ääreen avainasemassa olevia henkilöitä joko Satakunnan tai Varsinais-Suomen hyvinvointialueen valmisteluissa
- Hyte-teemojen osalta Varsinais-Suomessa alueellisen hyte-työryhmän puheenjohtajana ja VATE:n alaisen valmisteluorganisaation hankekokonaisuuksiin 3. (järjestäminen) ja 4. (yhdyspinnat) projektipäällikkönä toimii Karoliina Luukkainen.

Satakunnasta mukaan on kutsuttu:

- Kuusio Kristiina kristiina.kuusio@rauma.fi (hyte rakenteet, yhdyspinnat)
- Tellu Rosenqvist tellu.rosenqvist@porinperusturva.fi (epmt + elintapaohjaus)
- Milja Karjalainen milja.karjalainen@yhteisokeskus.fi (järjestötyö/osallisuus)
- Jenni Salminen jenni.salminen@satasairaala.fi (hyte, perusterveydenhuollon yksikkö)
- Outi Lähteenlahti outi.lahteenlahti@satasairaala.fi (kulttuurihyvinvointi)
- Tino-Taneli Tanttu [tino-taneli.tanttu@liiku.fi](mailto:тино-taneli.tanttu@liiku.fi) (rajattomasti liikuntaa-verkosto)
- Laura Ramstadius laura.ramstadius@satakunta.fi (elintapaohjaus + hyte valmentajat)

Palvelurakennetyöryhmän päätös

Palvelurakennetyöryhmän kokous 5.11.2021

- Palvelurakennetyöryhmä merkitsee tiedoksi HYTE -toimintamallin ehdotuksen ja kommentoi omalta osaltaan esitettyä toimintamallia sekä esitti VATElle Satakunnan HYTE -toimintamallin ehdotuksen otettavaksi huomioon Satakunnan hyvinvointialueen valmistelussa.

Nykytilanne Yhdyspinnat työskentely

Hyte alatyöryhmä

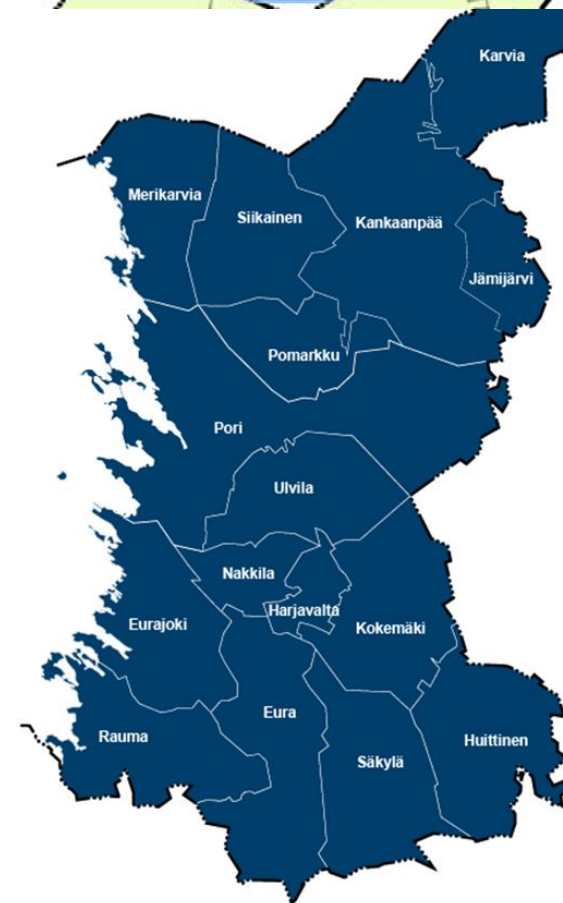
SATASOTE

Satakunta väestömäärä

SATAKUNTA %

-0,9

	2020		
	Väestö 31.12.	Väkiluvun muutos	Väkiluvun muutos, %
MK04 Satakunta	215416	-1336	-0,6
Eura	11483	-149	-1,3
Eurajoki	9452	50	0,5
Rauma	39040	-165	-0,4
Säkylä	6646	-75	-1,1
Harjavalta	6869	-62	-0,9
Huittinen	9937	-107	-1,1
Kokemäki	7013	-90	-1,3
Merikarvia	3066	-1	0,0
Nakkila	5256	-73	-1,4
Pomarkku	2063	-26	-1,2
Pori	83684	-250	-0,3
Ulvila	12735	-136	-1,1
Jämijärvi	1707	-32	-1,8
Kankaanpää	12758	-148	-1,1
Karvia	2322	-20	-0,9
Siikainen	1385	-52	-3,6

Kuva 4. Satakunta-strategia

Aiempi valmistelu vuonna 2018: Sote- ja maakuntauudistuksen ydintä on se,

miten onnistumme siirtämään painopistettä korjaavasta toiminnasta enemmän ennaltaehkäisyyn, varhaiseen puuttumiseen ja miten pystymme vaikuttamaan terveys- ja hyvinvointieroihin.

Vain siten voimme saavuttaa säästötavoitteita tai hidastaa kustannusten nousua tulevaisuudessa.

Yleisarvo nykytilasta: Moottori, jolla Satakunnassa tuotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista on pahasti ruosteessa. Maakuntien keskinäisessä vertailussa Satakunta on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä viimeisten joukossa (HYTE-keskiarvo/STM 2016).

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen - nykytilanne

Väestön hyvinvoinnin tila - kipupisteitä

Yli 20 % nuorista on ylipainoisia.
Yli 20 % työikäisistä on lihavia.
Maakunnista Satakunta 4. viimeisellä sijalla.

Aikuisväestön tupakoinnissa olemme
Satakunnassa 6. viimeisellä sijalla.

Satakunnassa 45 % työikäisistä
miehistä käyttää alkoholia liikaa.

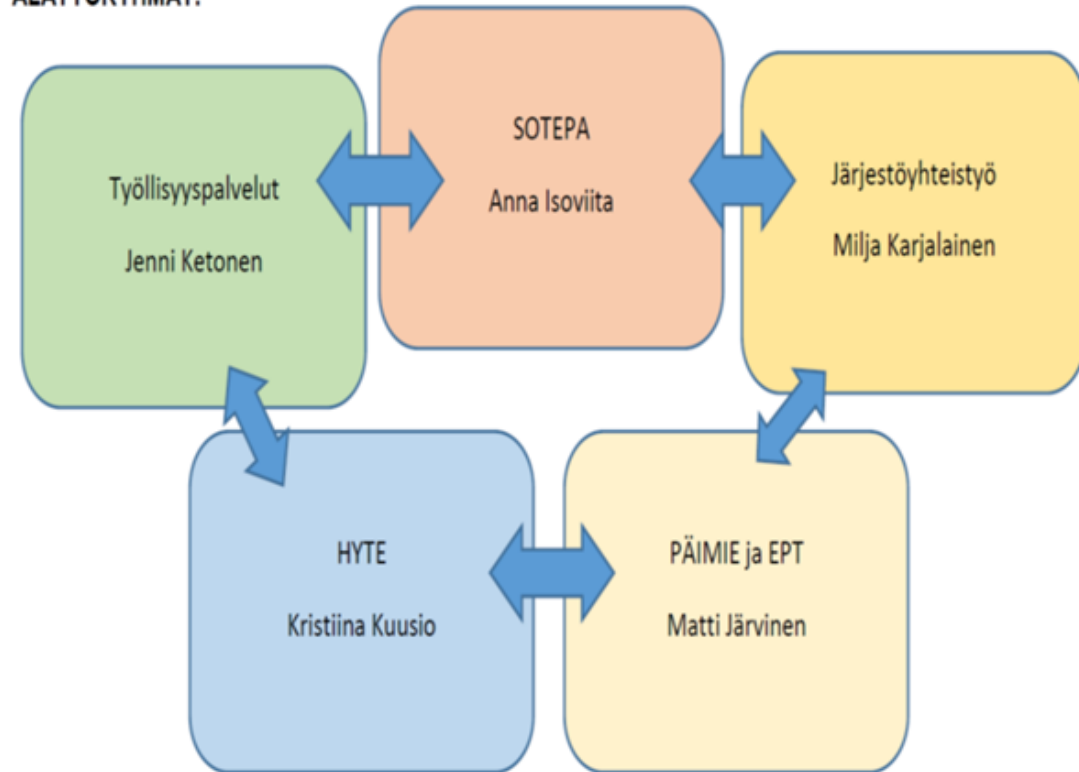
Satakunnassa kaatumisia,
myrkytyksiä ja vammoja on
reilusti yli maan keskiarvon.

Hyvinvoinnin nykytila: Satakunnan väestön elintapamuutoksen tukemiselle on tarvetta. Kipupisteitämme ovat liikkumattomuus, ylipaino, päihteiden käyttö, tupakointi ja tapaturmat.

Yhdyspintatyön mallinnus

- Yhdyspintatyön alatyöryhmässä jatketaan HYTETU rakenteiden sidosryhmäyhteistyön kehittämistä
- Yhteistyön nykytila, yhteistyön muodot ja uusien tarve

ALATYÖRYHMÄT:

OHJAUSKIRJE 1.11.2021 LSAVI

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ehkäisevä päihdetyö on kunnan lakisääteistä perustyötä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

- Yleiset vaatimukset
 - Toteutetaan kunnan kaikilla toimialoilla
- Kunnan hyvinvointikertomus ja –suunnitelma sekä vuosittainen raportointi
- Vastuutahot ja yhteistyö
 - Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vastaava vastuutaho esim. hyvinvointiryhmä
 - Kunnanhallitus hyväksyy terveyden edistämisen johtamisjärjestelmän
- Ehkäisevä päihdetyö
 - Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää EPT toimielimen

SATASOTE

**Hyvinvoinnin, terveyden
ja turvallisuuden
rakenteet**

Hyvinvointialue ja kunnat

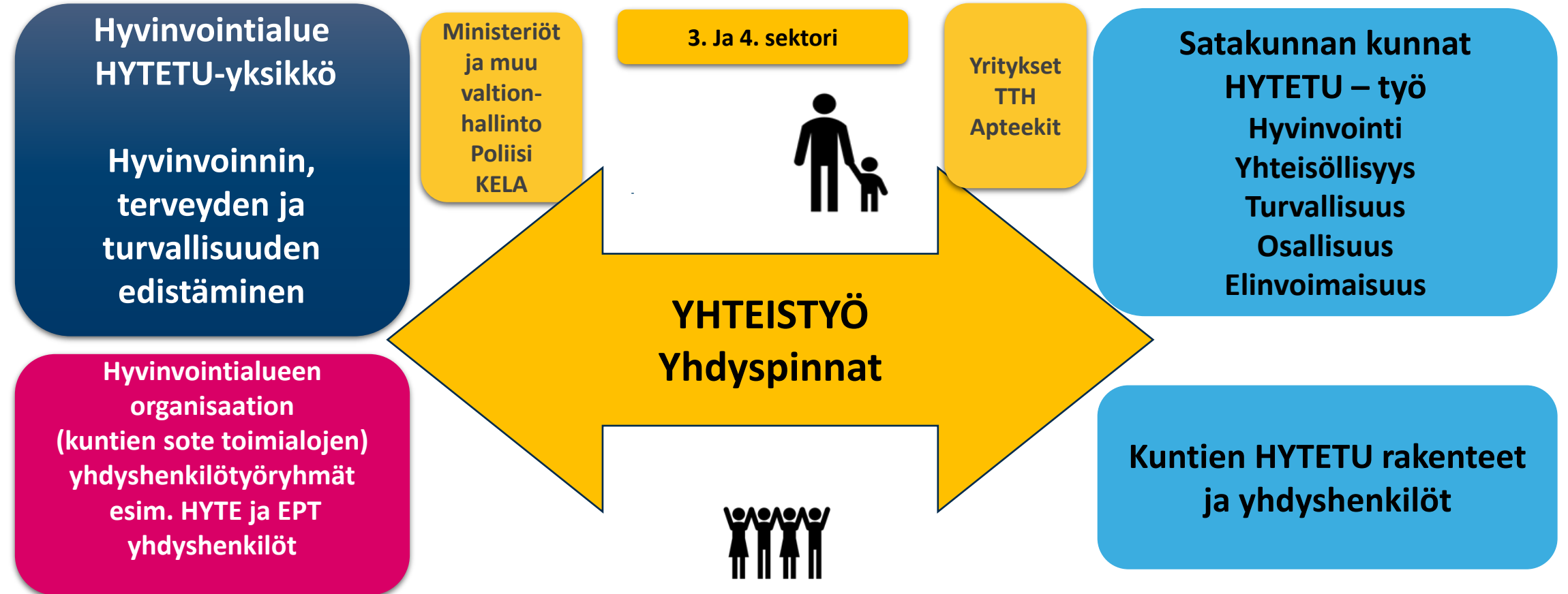
HYVINVOINTIJOHTAMINEN Hyvinvointialueella

Aluevaltuusto Aluehallitus

Palveluorganisaation ja kuntien hyvinvointijohtaminen väestöryhmittäin

Ohjaavat tekijät; STM, THL, Lainsäädäntö, Strategiat ja ohjelmat, Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 (VN)

Hyvinvointialueen monialainen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen (HYTETU) työryhmä *

Hyvinvointialueen palvelutuotanto

KUNNAT

SATASOTE

Sote-uudistus

ALUEHALLITUS	HYVINVOINTIALUEEN MONIALAINEN HYTETU-RYHMÄ	HYVINVOINTIALUEEN HYTETU –yksikkö HYTETU –johtaja ja HYTETU -koordinaattori
HYTETU-työn strateginen johtaminen Painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet (hyvinvointialue- ja palvelustrategiat) Alueellisen hyvinvointikertomuksen <u>hyväksyminen</u> ja valtuustoon vieminen - Hyvinvoinnin, terveyden ja terveyserojen vuosittainen seuranta, arviointi ja raportointi - HYTETU-työn toiminta- ja taloussuunnitelman sekä toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen hyväksyminen Ennaltaehkäisevien palvelujen järjestämistehtävä ja palvelutarpeiden selvittäminen - HYTE-tavoitteiden ja laatukriteereiden hyväksyminen maakunnan omassa palvelutuotannossa HYTE:en liittyvät valvontatehtävät Palveluntuottajien sopimusohjaus HYTE-näkökulmasta Järjestäjän palaute ja HYTE-tavoitteiden arviointi tuottajille EVA-menettelyn käytön linjaaminen maakunnassa	Hyvinvointialueen hallitukselle menevien HYTETU-asioiden valmistelu Alueellinen hyvinvointijohtaminen Painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet Alueellisen hyvinvointikertomus ja -suunnittelutyön johtaminen Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön ohjaus Alueellisen HYTE-järjestöyhteistyön ohjaus HYTETU-asioihin liittyvän päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) tuki maakunnassa Palveluntuottajien sopimusohjauksen HYTE-tavoitteiden valmistelu Mahdollisten HYTE-hankkeiden ohjausryhmänä toimiminen Valtakunnallisten ohjelmien ja linjausten toimeenpanon tuki palvelutuotantoon ja kunnille Alueellinen ja valtakunnallinen verkostoyhteistyö	Hyvinvointialueen HYTETU-ryhmälle menevien asioiden valmistelu Alueellisen hyvinvointikertomuksen <u>käytännön valmistelu yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmäedustajien kanssa</u> - Hyvinvointi- ja terveystiedon tuottaminen ja tulkinta (HVA + kunnat) - Hyvinvointikertomuksen painopisteiden koordinointi Laaaja-alainen HYTETU-työn asiantuntijatuki alueen kunnille - Kuntien HYTE-koordinaattoreidenverkoston johtaminen - Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön koordinointi ja tuki Järjestö- ja järjestöfoorumin koordinointi •HYTETU-koulutusten ja HYTETU–tilaisuuksien koordinointi •Alueellinen ja valtakunnallinen verkostoyhteistyö •Hyvien käytäntöjen kehittäminen ja ylläpito
HYVINVOINTIALUEEN PALVELUTUOTANTO		KUNNAT
SOTE: Neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, terveysneuvonta ja –tarkastukset Perhekeskus, Opiskeluhoollon palvelut, STH Ympäristöterveydenhuolto; Pelastustoimi HYTE –työn alueellinen koordinointi ja yhteistyö vastuutahojen kanssa		Kuntien HYTETU –työ, ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, työllisyyden hoito, kuntalaisten osallistaminen, sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen Maahanmuutto ja syrjäytymisen ehkäiseminen Liikenne, kaavoitus, infrastruktuuri

Hyvinvointialueen (HVA) hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen monialainen työryhmä (HYTETU)

- Strateginen ja operatiivinen johdon edustus?
- Hyvinvointijohtaja (HVA)
- HYTE-koordinaattori(t) (HVA)
- Pelastuslaitos (HVA)
- Aluekehitys (Satakuntaliitto)
- Yhteistyö ja vaikuttaminen (Satakuntaliitto)
- Sivistys toimen edustajat (Kunnat)
 - Varhaiskasvatus
 - Opetus
- Liikunta/vapaa-aikatoimen edustaja (Kunnat)
- Teknisen toimen edustaja (Kunnat)
- Kuntien HYTETU edustaja (Kunnat)
- Yksityinen Työterveyshuolto
- HVA Työterveyshuolto
- Ympäristöterveydenhuollon edustaja
- JYTRYn neuvottelukunnan edustaja
- SPR
- Poliisin edustus
- Seurakunta
- Apteekin edustus
- Avin edustaja
- Satakunnan Yrittäjät edustus
- Muu tarvittava edustus

HYVINVOINTIJOHTAMINEN Hyvinvointialueella

Hyvinvointialueen (HVA) hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen monialainen työryhmä (HYTETU) *

TKIO-toiminta

Hyvinvointialueen HYTETU-yksikkö

HYTETU johtaminen ja koordinaatio: vuosikello, hv-kertomus ja –suunnitelma, tietojohtaminen, HYTE Forum

Elintapaohjauksen koordinaatio: ravitsemus, liikunta, uni, kulttuurihv

Ennaltaehkäisevän ja varhaisen tuen koordinaatio: ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, väkivallan ehkäisy

Osallisuuskoordinaatio: järjestö- ja sidosryhmäyhteistyö, vertaistyö, kokemustoiminta, sosiaalinen hv

Hyvinvointialueen organisaation (kuntien sote toimialojen) yhdyshenkilötyöryhmät esim. HYTE ja EPT yhdyshenkilöt

HYTE-yhdyshenkilö/koordinaattori verkosto

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyön yhdyshenkilöverkosto, Alueellinen tarjontatyöryhmä (Pakka)

Satakunnan järjestöjen neuvottelukunta, järjestöyhteistyöryhmä JYTRY Lakisääteiset neuvostot: (SataNuva, HVA vanhus- ja vammaisneuvosto) Veteraaniasian neuv. kunta

Teemaverkostot esim.:

- elintapaohjaajien teemaverkosto
- hyvinvointialueen ravitsemustyöryhmä ja rajattomasti liikuntaa -verkosto
- Satakunnan LAPE – työryhmä

Kunnan HYTETU organisaatio

Kunnan HYTETU koordinaatio

Ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyön koordinaatio

Osallisuus ja järjestötoiminnan koordinaatio ja palveluneuvonta (saavutettavuus)

Kunnan HYTETU-ohjausryhmä / kunnan johtoryhmä? Ehkäisevän päihdetyön toimielin

Neuvostot: Nuorisovaltuusto Ikäihmisten neuvosto Vammaisneuvosto

Väestöryhmittäiset sidosryhmätyöryhmät esim. LAPE-työryhmä

Hyvinvointitoimijat

Varhaiskasvatus ja opetus

Nuorisotoimi

Liikunta- ja kulttuuri

Rakentaminen

Asumisen suunnittelu ja kaavoitus

Liikennesuunnittelu

Työelämä

Kunnassa toimiva järjestöfoorumi

Järjestö

Järjestö

Järjestö

Yrityselämä

Työterveyshuolto / apteekit

Hyvinvointialueen palvelutuotanto

SATASOTE

KUNNAT

Sote-uudistus

- Tiedottaa meneillään olevista asioista
- Kouluttaa uusista käytännöistä
- Osallistaa laajasti eri teemojen kautta kaikkia hyte tahoja
- Verkostoi hyte tekijöitä ja kokemusasiantuntijoita

HYTE Forum

A close-up photograph of a person's hand sorting through a large pile of small, round buttons. The buttons are in various colors, including red, orange, yellow, and dark brown. The hand is positioned at the top right, with fingers spread, reaching into the pile. The background is a plain white surface.

SATASOTE

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Hyvinvointikertomus on keskeisin hyvinvoinnin edistämisen strategisen johtamisen työväline

- Eri hallinnonalojen yhdessä laatima asiakirja
 - Hyvinvointijohtamisen työväline
 - Poliittisen päätöksenteon tuki
- Kunnan strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun yksi perusta
- Seurannan ja arvioinnin työväline, joka antaa laaja-alaisen kokonaiskuvan kunnan asukkaiden hyvinvoinnista

**Väestöryhmittäinen
hyvinvointitieto ja sen
tulkinta**

- Hyvinvointitarpeiden
ja mahdollisuuksien
kartoitus

**Hyvinvoinnin edistämisen
suunnitelma**

**Toteutuneen
hyvinvoinnin
edistämistoiminnan ja
hyvinvointipolitiikan
arviointi**

Tilanne

- Väestön palvelutarve väestöryhmittäin, painopisteet
 - Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
 - [Hyväksytty Satakuntalaisten hyvinvointikertomus v. 2019 ja -suunnitelma v. 2020-2024](#)
 - Sähköinen hv kertomus käytössä K=9, E=3 ja ei vastausta 4
 - Hyvinvointivaikutusten mittarit ja seuranta
- Hyvinvointitalous – Tietojohdaminen
 - Hyvinvoinnin tila ja hyvinvointiin liittyvät haasteet
 - Millä tutkitusti vaikuttavilla keinoilla näihin voidaan puuttua

Kohti vaikuttavampaa hyte-työtä

- Kertomuksen valmisteluprosessin merkitys oppimisprosessina ja sitoutumisen vahvistajana
- Kertomuksen laatimisen myötä tuleva vuoropuhelu eri toimijoiden välillä:
 - Valmisteluprosessi yhtä tärkeä kuin valmis lopputuote
- Vaikuttavuuden varmistaminen: teemmekö oikeita asioita oikein?
- Rohkeus suunnata uudelleen

KUNTA
LIITTO

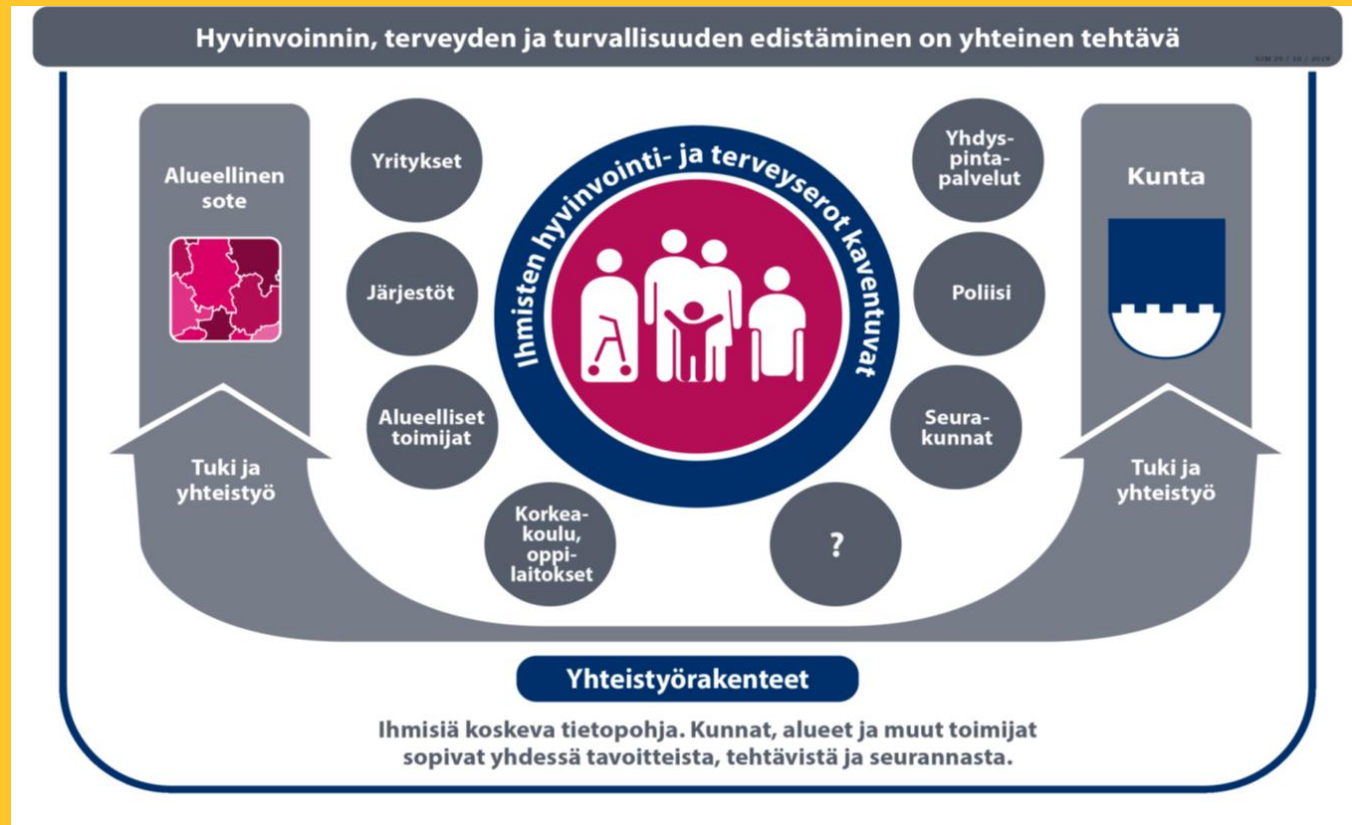
Hyvinvointijohtamisen tähdet

- Hyvinvointikertomus hyvinvointijohtamisen työvälineenä
 - Asiakkaiden/väestön palvelutarve ohjaa palvelurakenteita
Asiakaslähtöisyys ja oma-aloitteisuus, digitalisaatio
 - Suunnittelu, seuranta, arviointi ja raportointi
 - Tiedolla johtaminen
- HYTETU rakenneverkosto tukee koko palvelutuotantoa
 - Kustannusvaikuttavuus > painopiste ennaltaehkäiseviin palveluihin
 - HYTE kerroin kannustimena
 - Yhdyspinnat, verkostot ja yhteyshenkilöt
- Haasteet tunnistettava: resurssit, sitoutuminen, jalkauttaminen
- Enemmän HYTEÄ - vähemmän SOTEA!

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahalliset kannusteet

- 15 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa
(Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)
 - Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin määrittää kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella
 - Lisäosan suuruus n. 100 M€
- 3 § Valtion rahoitus hyvinvointialueille
(Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta)
 - Hyvinvointialueille valtion rahoitusta hyvinvointialueen asukasmäärän, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden, vieraskielisyyden, kaksikielisyyden, saaristoisuuden, saamenkielisyyden sekä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimien perusteella**
 - Hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen perusteella määräytyvä rahoitusosuus 1%

Lisätiedot

kristiina.kuusio@rauma.fi

anu.sorvali@eposa.fi

kaija.joensuu@kessote.fi

outi.viitanen@rauma.fi

SATASOTE